

Components del grup Orxata Sound System fotografiats a l'horta d'Alboraia. / JESÚS CÍSCAR

Del cant d'estil a la ruta 'destroy'

El nou treball d'Orxata Sound System barreja la llegenda discotequera del 'bakalao' amb la música en valencià i esclata a la pista del club Spook, mite de l'antiga ruta

JOAN M. OLEAQUE València

Diplo és un productor i discjòquei americà interessat per les músiques marginales, criminalitzades, demonitzades. Les busca en el fang del món, les barreja amb l'electrònica i, després, les porta a la primera línia planetària de les discoteques. De fet, gràcies a Diplo és comú que se senta, accelerada, la música de percussió de les *favelas* brasileres o la del més terrorífic sud profund americà. Els membres de la banda valenciana Orxata Sound System, que s'ha fet lloc entre els sons en valencià per la seua originalitat, el seu humor i les connexions amb sons tradicionals i dispersos, han fet això mateix amb el *bakalao*: el contemplen sense prejudicis, com un fenomen cultural i brutal, que

cal rescatar del record de la pudor de la persecució mediàtica i de la pedanteria elitista. Com una aventura cultural que, segons ells, ha de ser expandida cap a unes noves generacions (a què ells pertanyen).

“Per a nosaltres és música tradicional valenciana, com, en un altre punt, ho és el cant d'estil”, explica Carles Soler, potser l'integrant més abocat a l'electrònica d'aquest grup format per vuit persones. Ho diu perquè *bakalao* va ser una manera d'anomenar un conjunt d'estils musicals ballables, moderns i estrangers dels anys 80—EBM, *new beat*, *electre*, so industrial, rock gòtic, acid i la prehistòria del *techno*— que, a València, es va adoptar com un estil propi que es va difondre a tra-

vés de les que foren, sens dubte, les discoteques més influents i imitades d'Espanya. “Era música que no estava feta per a ballar, però que ací vam voler usar-la per a fer-ho”, va comentar, en el seu moment, Juan Santa María, productor i discjòquei primigeni, pare primer d'aquest estil. Era una manera de tenir un discurs propi, de crear una modernitat local basada en l'hedonisme i en l'allunyament de la ideologia. Al final, la gràcia va pagar el seu preu, la droga i la mediocritat van persistir i el fenomen va acabar devorat per si mateix.

El cas és que, durant uns deu anys—des de meitat dels 80 fins a la meitat dels 90—, el *bakalao* ho fou tot a València. A poc a poc, la ruta *destroy*—el circuit de discote-

ques on es propagava aqueixa música— s'ha convertit en llegenda murmurada entre generacions: els més joves volien saber què era “la festa”, que és com s'anomenava les sessions de 72 hores que s'empassaven milers de devots cada cap de setmana. Ara es viu un revival de tot allò. De fet, s'ha celebrat fa poques setmanes una sessió recent de música d'aquell temps a l'església més pagana d'aquell culte, Spook Factory, a Pinedo; la nit va congregar una multitud de gent de quaranta anys, i també gent molt més jove que aspirava a sentir ara el que els altres havien sentit una vegada. Es buscava l'origen d'una València a què des de tot Espanya, França i Itàlia es venia amb humilitat—impensable avui— només per escoltar mú-

sica impossible en un ambient de bacanal mental, en què hi havia un pacte tàcit de no-agressió entre tribus. Un ideal de cap de setmana que s'ha invocat moltes vegades amb curiositat, però mai en la nostra llengua. Fins ara que Orxata Sound System presenta allí mateix, a Spook, aquesta nit de dijous el seu nou treball anomenat *2.0* i que qualsevol pot baixar-se des de la xarxa (www.orxatasoundsystem.net); el concert l'anomenen *Maxifesta*, en honor del costum de viure cada nit com si fóra l'última que formava part del ritu de la ruta. I és amb això que porten el riu de la música en la nostra llengua a través d'un llit no transitat abans: el d'una electrònica autòctona, tradicional, festera i massiva.

PASSA A LA PÀGINA 2

PUNT DE MIRA

L'aliança

Joan F. Mira

Mai no vaig creure en el cèlebre xoc de les civilitzacions que pronosticava el professor Huntington, conegut per aquesta profecia i per algunes altres, igualment, apocalíptiques. I no hi vaig creure, entre altres coses, per la dificultat d'inventariar les civilitzacions del món,

situat-les, i preveure en quins punts i de quina manera haurien de xocar. I sobretot, per la dificultat o quasi impossibilitat de definir o saber què és una civilització. Per aquesta mateixa raó no vaig entendre tampoc la substància—si és que en tenia cap—de la molt menys famosa “Aliança de Civilitzacions” que predicava, em fa l'efecte que amb més oportunisme que convicció, el president Rodríguez Zapatero, aconsellat pel ministre Moratinos, de santa memòria. És clar que d'aquesta aliança no se n'ha tornat a saber si era gall o gallina, que la premsa internacional ignora encara la seua etèria existència, i que fins ara només ha consistit en alguna

reunió amb el primer ministre turc (en benefici publicitari del seu “islamisme moderat”) i amb diversos aiatol·làs amb turbant i sotana, d'aquests que fa molts anys que tenen un protagonisme tan civilitzat. I com que “pagant, sant Pere canta”, també hi hagué algun convidat il·lustre en alguna ocasió ja oblidada. Fet i fet, l'única civilització que, en aquell temps recent i ja remot, figurà en l'aliança espectral del Govern espanyol, era una pretesa civilització islàmica, musulmana, o com se'n vulga dir. Al costat de la civilització que el mateix Zapatero devia pensar que representava, que no sabem si és la cristiana, l'europea, l'occidental, o qui-

na. La resta de civilitzacions amb què se suposa que també ens havíem d'aliar, pareix que mai no van fer acte de presència, o no hi van ser convidades, en tot cas. Jo, en tant que membre marginal i escèptic (en tant que valencià, i europeu amb passaport espanyol) d'aquesta civilització amb tantes ganes d'aliar-se amb l'altra, em pregunto ara què se n'ha fet, d'aquella alta missió històrica. I si, vistes les coses que es veuen aquests mesos, setmanes i dies, del Iemen al Marroc, passant per Líbia i Egipte, l'aliança seria la mateixa. Quant a la resta de civilitzacions, qui sap on paren, quantes en són, i quines ganes tenen d'aliar-se amb la nostra.

La 'ruta del bakalao', revisitada

Una banda jove evoca en valencià fins i tot els cartells dels 80

VE DE LA PÀGINA 1

A Anglaterra, fins i tot la música que pot generar menys simpaties ha estat estudiada per grans noms del periodisme. Un d'ells, Simon Reynolds, va defensar sense rubor la validesa de l'escena *hardcore techno*, música salvatge, però accessible, ideal per a canviar la ment de les masses a tota velocitat, que es va prodigar en coves industrials a què acudien milers de joves fugint dels forats de la vida. El *hardcore* va estar lligat eventualment a la violència i a l'abús de *speed*, però Reynolds mai no ho explica amb demagògia.

Ací, en canvi, la *ruta del bakalao*, i malgrat que l'etapa netament valenciana del fenomen mai no va arribar a ser realment bàrbara, quedaria relacionada mediàticament i policialment amb tota malignitat que poguera afectar la joventut. "Jo tinc ara 26 anys, i fou aqueixa imatge de decadència de mitjan anys 90 la que va arribar a la gent de la meua generació", explica Carles Soler, encarregat de les bases i de la part electrònica d'Orxata Sound System. "No obstant això, vaig arribar a assabentar-me que la famosa discjòquei internacional Miss Kittin anava a València per ballar en les discoteques". Una investigació sense prejudicis pot portar a qui tinga interès a descobrir que molts noms importants de l'escena de ball actual tenen com a referents certs clubs de la

València dels 80. De fet, la ciutat, en aquell moment, tenia un poderós parc de discoteques d'avantguarda, però populars, i açò era, i és encara avui, totalment inusual. La ciutat era una mena d'Eivissa d'hivern. "Però a Eivissa no ens atrevíem a punxar el que es posava ací, era música massa estranya", va comentar en el seu moment Reche, discjòquei balear que va estar vinculat al temps més daurat del famosíssim club Space eivissenc. En el seu magistral llibre *Estado Alterado* (Alba editorial), el periodista Matthew Collin defineix les discoteques d'Eivissa de la segona meitat dels 80 com a "temples a Dionisos". Les de València erigien altars més modestos, però amb més fidels intensos i regulars, al mateix déu de l'excés.

Bakalao per a gent d'ara. L'ombra d'aqueix culte ha arribat com a mite a Orxata Sound System. El grup, creat en el nou segle, és una formació que sempre ha fet un ús innovador de les noves tecnologies populars de comunicació i han oferit facilitat per a baixar-se les seues cançons, i fins i tot han usat Twitter perquè el públic generara els versos d'una cançó, *Suavitat Universal*. La seua actitud és pròxima a la d'una festa *rave* muntada amb humor i amb respecte al bagatge de l'ús del valencià i la música d'arrels. No sols d'ací, ja que en *2.0*, el seu nou treball, exploren la connexió entre el passat i el futur que ofe-

El grup Orxata Sound System durant una de les seues elèctriques actuacions.

reixen ritmes angolesos i jamaicans. També, les músiques de la part negra d'Anglaterra i les diferents variants globals de l'etnoelectrònica (aproximació al *dub*, al *kuduro*, etcètera). En aquest sentit contemporani, i llewant tota la solemnitat a l'ocasió, la banda, en el seu nou conjunt de cançons, venç de manera natural un obstacle que semblava insalvable temps enrere: la por de portar

l'ús musical del valencià —que sol relacionar-se amb una ideologia progressista— a l'atmosfera de la *ruta del bakalao/ruta destroy*, que, en els seus pitjors dies, va quedar fins i tot relacionada amb el terme *nazional-bakaladero*, una manera de definir els *skin heads* suburbans de perfil baix.

"Sabem perfectament que el fenomen va ser una altra cosa bastant més interessant que el seu

final, i reivindicuem més el llegat dels primers anys, els més lligats a l'avantguarda i a l'experimentació", explica Carles Soler. "Fins i tot la iconografia d'aquelles discoteques *after hours* era especialment suggestiva per als ulls actuals", explica Carles Soler. "El nostre so és *postbakalao*, és una aposta de fer electrònica autòctona que continue un llegat". Aquesta nit acompanyen els Orxata, en la seua festa i el seu camí, gent com We Are Not Brothers, entre altres. El cartell de la *Maxifesta* replica el d'una nit de Falles de l'*after hours* ACTV, un local d'inspiració industrial que obria fins al matí del dilluns, que estava situat enfront d'una caser-

ANNA MONTERO Escriptora

"És possible que ja haja dit tot el que havia de dir"

ARANTXA BEA València

Després d'*El pes de la llum* —premi Cadaqués a Rosa Leveroni 2006—, Anna Montero publica *Teranyines*, un poemari que parla de la maduresa, de la mort, de les ferides i els naufragis que deixa el pas del temps. Aquest llibre, guanyador de l'Ausiàs March de Gandia 2010, representa també un trencament estètic pel que fa a la poesia anterior de Montero.

Pregunta. "...El temps ens endolceix com als fruits i ens asseca com a les herbes"; aquestes paraules de Marguerite Yourcenar que obren "Focs", la primera part de *Teranyines*, de quina manera recullen el sentit del llibre?

Resposta. Probablement, perquè la maduresa, la vellesa, et fa més forta, menys vulnerable, però també més seca, vas més a l'essen-

cial. A una edat determinada, tens la sensació que estàs arribant al final, que molts processos s'estan tancant; de vegades em fa la impressió que ja he arribat on havia d'arribar. Crec que tot això està en *Teranyines*.

P. "Ferides", "por", "buit" i "mort" són algunes constants d'aquest poemari; vosté parla de "naufragis que no he sabut evitar", de la "solitud que udola"... Quant hi ha de "realitat" i quant de "ficció" en els seus versos?

R. Hi ha molta experiència vital i literària i crec que això es veu en l'estructura del llibre: les dues primeres parts estan més lligades amb els poemaris anteriors, la darrera naix d'un procés totalment diferent, són poemes torrencials, molt obsessius. Al principi, pensava que potser formarien part d'un altre llibre, però finalment els vaig incloure-hi perquè és pos-

sible que no tinguen continuïtat, és possible que ja haja dit tot el que havia de dir, que haja arribat al final del trajecte. M'he trobat molt a mi mateixa en aquest llibre, és el que més s'acosta al que jo volia expressar.

P. Comenta que potser ha arribat al final d'un camí, tanmateix diria que alhora ha trobat una nova via poètica que trenca aquell "corrent discursiu tranquil, però no plàcid", aquella "tonalitat menor" que definia Susanna Rafart?

R. Sí, els poemes de l'última part tenen un to diferent dels anteriors, un to elegíac i greu, em van provocar molts dubtes. Però no sé encara si són un nou camí poètic, ja veurem, no sé si tindrè més coses a dir o no. En qualsevol cas, no seria cap tragèdia.

P. Yourcenar, Maria Mercè Marçal, Anise Koltz, Miguel La-

bordeta... estan presents en *Teranyines*...

R. La primera part té un referent directe, el llibre *Feux* de Yourcenar, que alterna poemes en prosa sobre mites clàssics amb fragments de dietari sobre el mal d'amors. En el cas de *Teranyines*, tracte els mites clàssics des d'una recepció actual: l'Ulisses és el d'Angelopoulos, Medea és la de Pasolini. Miguel Labordeta és un

poeta que m'acompanya des dels 23 anys, m'agrada la seua estètica surrealista i barroca. Em sent propera a Pier Paolo Pasolini, sobretot a l'esperit de la seua cinematografia, al seu desencant.

P. Creu que l'escriptura té un cert poder pal·liatiu?

R. Diria que més aïna explicatiu, il·luminador, t'ajuda a comprendre, però no diria que té un poder pal·liatiu.

La batidora valenciana

Orxata Sound System publica el seu rotund segon disc '2.0'

XAVIER ALIAGA València

En el gloriós procés de diversificació estilística de l'escena musical valenciana, que ha produït en els darrers temps productes en clau indie, soul, hip hop o rock homologables a les de qualsevol altre indret d'Europa, Orxata Sound System són la peça que mancava en el trencaclosques. El tipus de formació musical capaç de manipular matèria prima de procedència diversa, sense prejudicis, sense fer-li angúnia a res, al mateix temps que produeix un discurs musical propi i identificable que naix de l'atenció a les pròpies arrels. Operacions que amb olfacte i inspiració han convertit a la britànica d'origen tami M.I.A. o al nordamericà Kanye West en icones de la música intergènere i rebentapistes del segle XXI. Energia sonora capaç de posar d'acord ens dissociats com crítica i públic.

Des del seu naixement el 2003 a la ciutat de València, Orxata Sound System deixaren pistes inequívokes, començant per la pròpia denominació, sobre les motivacions estètiques del projecte, la fusió de l'electrònica de ball amb la música tradicional valenciana. Una intent de pas endavant, de superació de la hipertrofiada, per excessivament mimetitzada, escena de fusió del folk amb el punk, l'ska, el reggae o el rock.

Ben aviat, la proposta d'Orxata es va demostrar vàlida i, d'alguna forma, necessària. Amb la seua primera maqueta, el 2006, guanyaren el premi al grup revelació en els Ovidi Montllor. I dos anys després s'adjudicaven el guardó al millor disc de

Cartell de la Maxifesta a la discoteca Spook.

Té un component de concessió entre nostàlgica i irònica a la denostada ruta

pop-rock pel notable 1.0. La continuació, 2.0, que es presenta avui, abunda en els encerts i troballes precedents però definint i depurant la fórmula. Com a resultat, el seu particular *big bang*, el punt on es concentra l'energia acumulada i s'allibera desordenadament.

El que ells anomenen "El power de la tradició" no supor-

ta definició fàcil ni etiqueta única: bases de hip hop, raga, electrònica o *dubstep*, combinades amb desconcertants passatges de *reggeaton* i el que anomenen amb propietat *post-bakalao*. En acabant, la proposta té un component de concessió entre nostàlgica i irònica a la denostada ruta. Però la iconografia i el local escollits per a la presentació d'avui, Spook, no deixen lloc al dubte.

No és l'únic element en clau valenciana. A més d'encer-tades pinzellades folk en els arranjaments i en les parts vocàliques, a les cançons habiten en gojosa convivència

les dites populars (la deliciosa *Badalls*), les *Monleontes*, Zaplana, el Virgo de Visanteta o Resaca Playa, per citar algunes de les incontables referències i glòries locals. La via bandarra (impressionant *Gerontifada*) domina el paisatge del disc, però també l'hedonista: míssils com *Me la fiques more* o *Palmera Destroy* mereixerien acabar entre el repertori dels millors djs del continent. I moments de ràbia com *Violència* o delicadesa (*Suavitat universal*), demostren l'abast i l'ambició d'un treball capaç de fer gaudir l'oient convencional i posar cap per avall les pistes d'ací o de més enllà. Superb.

P. Què opina de la crítica literària?

R. A mi em tracten molt bé; algunes ressenyes et descobreixen coses que no havies pensat. De vegades he trobat a faltar que em digueren si hi havia res que no funcionava.

P. No ha escrit mai narrativa?

R. No, no crec que poguera mantenir la constància que demana escriure narrativa. Trobe que la poesia és més fàcil, si més no és més fàcil de compaginar amb altres feines.

P. Com és la seua manera d'escriure poesia?

R. Em passa molt que em vénen al cap versos solts i, és curiós, cada vegada se m'esborren menys. Continue funcionant per amalgama: elements visuals, poètics o de l'experiència em porten d'un poema a un altre. Sé que he acabat un llibre quan trobe que està tot dit, que ja no tinc ganes de dir més coses.

P. Ens pot avançar res del seu treball literari actual?

R. Ara escric poemes per a una cantant, textos de cinc versos heptasil·labs. No sabia si seria capaç, però m'ho estic passant bé contant síl·labes i buscant la rima.

València, en aquell moment, tenia un poderós parc de discoteques

na de la Guàrdia Civil i que gairebé tenia més públic de fora de València que d'ací. Repescar-lo ara és una declaració de principis. Com el fet que els Orxata Sound System, tan actuals, i els vells clubs de la ruta mantinguen una heterodoxa connexió: la voluntat de ser autòctons i globals enmig d'influències de tota mena.

L'escriptora Anna Montero. / JESÚS CISCAR

P. Els seus dos últims llibres han rebut guardons literaris importants (*El pes de la llum*, el premi Rosa Leveroni 2006, i *Teranyines*, l'Ausiàs March 2010), quin valor concedeix als premis?

R. Mantinc una relació

problemàtica amb els concursos, no m'agrada la idea de competició. Per a mi la literatura és un luxe, tant la creació com la traducció, però ha arribat un moment en què pràcticament no es pot publicar sense premi, sobretot poesia. *Serenitat de cercles* va estar sis o set anys a l'editorial; és massa temps: quan el llibre apareix com a novetat, per a tu ja és vell, perquè ja ets un altre. Amb *El pes de la llum* no volia que tornara a passar i el vaig presentar al premi Rosa Leveroni, per intentar accelerar el procés de publicació. Ara la situació està complicadíssima, jo volia veure publicat *Teranyines* —el qual, com he dit, potser serà l'últim— i vaig tenir la immensa sort que em concediren l'Ausiàs March. D'altra banda, els premis donen projecció al llibre, es presta més atenció a un títol premiat i pots estalviar-te la presentació.

P. No ha fet cap presentació de *Teranyines*?

R. No, no m'agraden les presentacions, no m'agrada que diguent les bondats del llibre davant meu, m'hi sent molt incòmoda.

P. Vosté ha traduït Baudelaire, Maupassant, Poulain de la Ba-

rrer i, darrerament, Claudine Bertrand, Aurélie Nemours i Anise Koltz. Traduir també és crear?

R. És crear i és enormement gratificant, perquè el més difícil ja està fet. Per a mi traduir també és un luxe, podia haver-me dedicat professionalment a la traducció, però aleshores hauria d'haver traduït de tot i vaig decidir que no, preferisc traduir només el que m'agrada.

P. Poemes seus han aparegut

"Teranyines' és el llibre que més s'acosta al que jo volia expressar"

en francès, anglès, castellà, rus, alemany i italià, com sent les traduccions dels seus versos? Es tradueix a vosté mateixa?

R. Llevat d'alguns cas puntual per a alguna revista, no em traduïsc a mi mateixa. Respecte molt les traduccions que fan els altres dels meus poemes, de vegades em mostren possibilitats desconegudes per a mi; la poesia té tants sentits...

A LA LLETRA

Del rock

Albert Garcia i Hernández

Fa una setmana, en aquest mateix espai del *Quadern*, apareixia un article sobre el disseny de les portades del rock valencià. Efectivament, cal celebrar-les.

També cal recordar que ha estat una constant des dels inicis. I quan dic inicis me'n vaig a les primeres experiències: Los Milos, Los Pantalones Azules... No eren portades extraordinàries, sovint inspirades per les que arribaven d'Itàlia o de França, però tenien la seua gràcia. En la portada del disc del grup Los Milos que contenia el tema *Pitágoras* figurava el famós teorema repetit en el fons. I més d'un se'l va aprendre de memòria gràcies a la cançó.

També cal recordar, perquè la ciutat de València no sempre ha estat com ara, que el disseny ha estat d'una gran altura. El disseny, i la pintura, i no acabaríem. *Où sont les neiges d'antan?*

Però, i el rock? La música del rock?

Abans esmentava grups de la prehistòria. Almenys encara queden discos que ho testimonien. No n'és el cas, dels anteriors, com ara Norbert i Els dits o Les mans, grups efimers que també feien versions dels Beatles en català. O Els Bodgies, els únics que s'atreveix a cantar temes dels Rolling Stones en un baix del carrer dels Carnissers. Llàstima que no en tinguem cap gravació, perquè ens sorprendria.

La mort de Charly Buffalo fa unes setmanes ens va colpir i ens va recordar tota una altra època en què els rockers valencians eren capaços, fins i tot, de muntar una òpera rock, *L'home de cotó en pèl*. Charly hi va participar. Cantava com feia totes les coses: a la brava, sense complexos, donant-ho tot. Després va aparèixer el grup Cotó en pèl, que va gravar un sol disc, *Holocaust*, on els crítics veien grans influències d'un dels millors grups anglesos: King Crimson.

Si es pot resumir amb una paraula, aquest Charly, el mot és entusiasme. Potser ara és difícil imaginar l'entusiasme. Saben què és una persona que no trobava mai problemes, sinó solucions? Una persona sempre disposada a col·laborar en qualsevol projecte, per estrambòtic que poguera semblar.

Aquesta veu de *rocker* autèntic va acceptar un repte allunyat del seu camp d'actuacions: cantar un tema de rebétiko grec (adaptat al català com *El meu Carme*, amb referència al barri valencià) amb Mamen Garcia i la Banda i Coral de Vinalesa. Per cert: portada de Mompou. Si troben aquest disc, *Mediterrànies* (que va encantar Manos Hadjidakis, ja veuen), escolten amb quina professionalitat i rigor es va jugar la gola "cassallera" per donar realisme al resultat. Veuran en quin estat va quedar la veu en l'última estrofa. Afortunadament la va encertar a la primera. Em consta que mai no havia escoltat rebétiko, però s'hi va posar i va resoldre-ho. Ja no en queden com Charly.

CARTES DE PROP

Catalunya-show

Enric Sòria

El de la premsa sempre ha sigut un negoci més aviat dubtós, i en els últims temps comença a ser un mal negoci. De causes, n'hi ha unes quantes: la competència d'internet, el declivi del pastís publicitari, etc. Són factors nous, però també n'hi ha de vells. De fa anys, sent criticar l'excessiva atenció que la premsa presta al dia a dia polític: un assumpte que es veu que obsessiona els periodistes, però que acaba cansant el personal de peu, que té unes curiositats més variades. I més en una societat com la nostra, on l'interès de la ciutadania pels problemes de la polis ha sigut i és intermitent. En resum, la premsa seria un mitjà massa monòton i massa poc mediàtic per al gust popular.

Ara bé, hi ha almenys un cas en què l'interès dels periodistes per la política és incentivat —i exacerbat i tot— per la curiositat del públic: quan un personatge ja famós en altres àmbits es fica en aquest terreny. És una variant del que els experts denominen amb la pejorativa etiqueta de populisme: un fenomen que a voltes pot ser greu i que d'altres no passa de pintoresc. L'etiqueta, en tot cas, pot caracteritzar despectivament

Els polítics populistes són estrelles erràtiques de trajectòria imprevisible

el fenomen, però és evident que no l'anul·la. Com totes les projeccions simplificadores, el populisme —siga el de Jesús Gil, el de Berlusconi o el de tants altres—, sempre té partidaris, perquè apel·la al cor, o a la morbositat, de molta gent. A Catalunya s'ha produït un cas així en la persona de Joan Laporta, el polèmic expresident del Barça i exlíder d'un nou par-

tit independentista, Solidaritat Catalana, que acaba de protagonitzar una sorollosa escissió en aquest partit. Les anades i vingudes del personatge aquest —que provoca passions fortes, a favor i sobretot en contra— han fet córrer bona cosa de tinta en la premsa catalana, perquè tenen la virtut d'atraure molt l'atenció del públic.

La veritat és que l'independen-

ta, comes ajudeu-me, de la majoria dels votants. Els altres partits independentistes no estan millor. Els teòrics d'aquests partits no s'ho expliquen. En principi, l'independentisme, com a idea, rep el suport d'una part creixent de la ciutadania i, en canvi, la seua representació política és quasi marginal, a més de malavinguda. Per què?

En política, com en tot, hi

na part d'Espanya no fa més que atiar aquest sentiment (o tots dos s'alimenten l'un a l'altre). Ara, si ens preguntem quanta gent considera que separar-se d'Espanya és tan prioritari com per votar un partit que té aquest programa i res més, trobarem que ben pocs. I per això l'independentisme de proclama impetuosa està sempre en números rojos, buscant obsessivament culpables d'uns mals que els desconcerten. El dia a dia de la política no té èpica. Es basa en el càlcul, en la negociació, en la delimitació clara d'uns objectius vàlids i unes accions concrets, dins dels possibles. L'independentisme català no vol navegar aquesta mar. Més aviat la refuta amb un maximalisme que incita a desconfiar-hi. Darrere de l'acció política pot haver-hi il·lusió, però és perillós que no hi haja res més.

Llavors és el dia dels polítics populistes: els qui tenen audiència encara que no diguen res de seriós; els qui fan guanyar quatre escons a un partit improvisat de qualsevol manera; els venedors de l'elixir miraculós de la passió. Però, ai, els polítics populistes són estrelles erràtiques de trajectòria imprevisible, precisament perquè es deuen al seu públic, i la realitat torna a ser la que era. Ferran Sáez ho ha dit molt bé, en el millor dels molts articles que s'han dedicat a aquest fenomen: a falta de res de més substància, s'ha donat veu "a un populisme oportunista, que ací no es veia des dels anys 30, per pura irresponsabilitat". Sense lideratge efectiu, sense propostes raonables, sense cap projecte assumible per sectors verdaderament amplis de la societat, l'únic que cal esperar són prestidigitacions delirants i bregues histriòniques entre estrelles de circ. I això, la gent s'ho mira amb el mateix tipus d'interès que susciten les tertúlies de Tele-cinco, i van comprant diaris.

Joan Laporta.

dentisme polític català sempre ha sigut de gestió complicada, i les baralles fratricides són el seu pa de cada dia. Durant un temps, va semblar que ERC havia trobat per fi un discurs plausible, que els donava vots i frenava les disputes internes, però tan grates perspectives no eren més que un miratge, i ERC ha tornat al seu punt de partida: la mata-degolla general i la fugi-

ha preguntes que no tenen resposta perquè, senzillament, estan mal formulades. Si preguntem quanta gent, a Catalunya, no trobaria del tot malament separar-se d'Espanya, per raons identitàries, econòmiques o pel que siga, trobarem que prou per sostindre un partit mitjà (en cap cas majoritari, de moment). I l'anticatalanisme furibund que triomfa en bo-

Escultura de Navarro a Mislata. / S. CARREGUÍ

ESPURNES

El tòtem de Miquel Navarro

Martí Domínguez

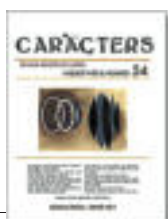
Joan Fuster va escriure que Andreu Alfaro és un dibuixant que fa escultura. Quelcom de semblant veig en l'obra de Miquel Navarro. Evidentment, tots dos tenen la seua manera, la seua marca, la seua cal·ligrafia: la forma voluptuosa de la línia d'Alfaro és del tot diferent de l'aguda i compulsiva de Miquel Navarro. El dibuix d'Alfaro, que després projecta en les seues escultures, li és propi i intransferible, com pense que ho és el de Miquel Navarro. Tot en ells passa pel dibuix, *in mente* o sobre el paper. Els artistes odien ser reunits, comparats, equilibrats en les seues potències i impetuositats. Però l'elegància de la cal·ligrafia molsuda d'Alfaro contrasta amb l'angulositat —de sismògraf— de la de Miquel Navarro. Si Alfaro projecta amb la seua cal·ligrafia —amb la seua cal·ligrafia escultòrica, evidentment—, tota la majestuositat de la seua presència goethiana, Miquel Navarro deixa en la seua obra la petjada del seu tarannà: una mena de terratrèmol humà. Hi pensava mirant l'última escultura de Miquel Navarro, al barri de l'Almassil de Mislata. Una obra de trenta-cinc metres d'alçària i seixanta tones de pes, i que duu aquest bonic nom d'Almassil, topònim àrab que segons Joan Coromines significa "llit del riu, curs d'aigua". Un tòtem immens, coronat per un paisatge industrial, d'on sobresurten dues xemeneies, i que són una mena d'eco de la fàbrica Payá, que tant va caracteritzar el paisatge de l'antiga Mislata. Miquel Navarro ha sabut transcendir amb aquells records de la seua infantesa, amb aquell punt de trobada de l'horta amb la indústria. Ell va nàixer en aquell poble que no era ni completament agrícola ni completament industrial, i que era a tocar de la gran ciutat sense deixar de ser una comunitat tancada. Des del no-res ha construït un univers, una escenografia pròpia, que ha anat filtrant-se a poc a poc en el panorama artístic valencià. S'ha mantingut fidel als seus orígens, i des del record d'aquells dies que jugava pels camps i treballava l'argila en les séquies ha anat transcendent, fent més i més ample el seu món, i al mateix temps fent-lo arribar a nosaltres. D'alguna manera, Miquel Navarro ha donat visibilitat al seu poble de Mislata, l'ha universalitzat, l'ha tret de l'anonimat cultural. Paga la pena d'anar a veure aquesta obra, que s'alça en una gran plaça: un doll d'energia, de força, d'ombra i somni (Gerardo Diego li hauria dedicat un poema). Si Alfaro és aeri, vaporós, una garlanda visual (com ara amb "Ones", al port de Barcelona, que arriba als quaranta metres d'alçària i que és una de les escultures més grans i belles d'Europa), aquest Miquel Navarro és sòlid i potent com les escultures de l'illa de Pasqua. Un colp de grandesa. Majestuosos com les restes d'una civilització perduda.

Recomanem...

REVISTA
per XAVIER ALIAGA

CARÀCTERS

Número 54
Universitat de València
València, 2011
48 pàgines

ASSAIG
per X. A.

POLÍTICA PER
A JOVES INQUIETS
Enric Senabre
Edicions Bromera
Alzira, 2011. 217 pàgines

ASSAIG
per FEDERICO SIMÓN

ARQUITECTURA
RURAL VALENCIANA
Miquel del Rey
Galerada. 392 pàgines
Cabrera de Mar 2010

Les publicacions dedicades a abordar l'actualitat literària en la nostra llengua i, a més, amb una visió transversal, atenen la integritat del domini lingüístic, són una rara avis a casa nostra. Per això sempre és una bona notícia l'aparició d'un nou número de *Caràcters*. En aquesta ocasió, a més de les ressenyes habituals, inclou, entre altres continguts, una entrevista a Joaquim Molas i una reflexió de Vicent Sanchis al voltant del mercat de la premsa en català en el context del mercat global.

Amb una concepció d'assaig convencional, però amb un to i uns referents que cerquen la complicitat dels joves, el professor d'ètica i filosofia Enric Senabre, amb uns quants premis a la innovació educativa, tracta de combatre l'apatia i el desinterès juvenils envers la implicació política i social posant sobre la taula les nefandes conseqüències per a la salut democràtica d'aquesta inhibició. Un llibre també apte per al públic adult que fa conviure amb naturalitat els Simpson i Harry Potter amb Habermas i Hobbes.

Miquel del Rey (Altea, 1948), arquitecte i durant anys catedràtic de projectes de l'Escola d'Arquitectura, catalogà el 1998, amb una gran abundància d'imatges i de plànols, les diferents tipologies de cases rurals valencianes, un volum que es va consolidar com una obra de referència. Al cap de tretze anys, reedita l'estudi per constatar "el grau de ruïna del patrimoni rural i transformació del paisatge agrari". Molts d'aquells habitatges han desaparegut o s'han modificat.